

CẦN THẬN TRỌNG TRONG VIỆC XỬ DỤNG DANH TỪ KHI BÀN VỀ VẤN ĐỀ HÒA GIẢI DÂN TỘC

Tôn Thất Thiện

Danh bất chánh tắc ngôn bất thuận

Ngôn bất thuận tắc sự bất thành

Trong thời gian gần đây có rất nhiều tài liệu từ trong nước gởi ra và được phổ biến rộng rãi. Hầu hết những tài liệu ấy đề cập ít nhiều đến vấn đề hòa giải. Vì tác giả là những nhân vật trước kia theo cộng sản và nay đã dứt quan hệ với Đảng Cộng Sản Việt Nam -- vì ly khai hay bị khai trừ -- ta cần tìm xem chủ trương của họ có gì nghiêm túc có thể làm căn bản cho một cuộc hòa giải thực sự với những người "bên này" -- cựu thù địch của họ -- hay không.

Công việc sưu tầm trên đây rất cần thiết vì nếu chúng ta muốn công cuộc xây dựng lại và phát triển đất nước thành công trước tiên phải có một sự đồng thuận rộng rãi giữa người Việt thuộc "bên này" và "bên kia" về những mục tiêu, nguyên tắc chỉ đạo, và phương thức thực hiện của một xã hội và một quốc gia trong đó tất cả mọi người đều có chỗ đứng xứng đáng và cảm thấy thoải mái. Điều kiện tiên quyết của một sự đồng thuận như vậy là hòa giải, vì có hòa giải mới đàm thoại với nhau được để tìm sự đồng thuận.

Ba điểm cần chú ý

Việc cứu xét trên đây đưa đến nhận xét sau đây: trong bối cảnh ngày nay, có ba điểm cần được để ý trong vấn đề "hòa giải hòa hợp dân tộc".

Một là cụm từ "hòa giải hòa hợp dân tộc" hàm ý là hòa giải phải dẫn đến hòa hợp, và cụm từ "hòa hợp hòa giải dân tộc" hàm ý là hòa hợp trước rồi mới hòa giải. Cả hai trường hợp này đều không thích hợp.

Hai là "hòa giải hòa hợp dân tộc" hoặc "hòa hợp hòa giải dân tộc" là những cụm từ đã được dùng khá phổ biến nhưng hơi lỏng lẻo. Xét kỹ thì cụm từ "hòa giải hòa hợp dân tộc", và nhất là cụm từ "hòa hợp dân tộc" không nên dùng lúc này vì hòa giải là một điều cần thiết và có thể thực hiện ngay được, nhưng chỉ ở cấp cá nhân, chưa có thể ở cấp dân tộc được; còn hòa hợp thì lại là một điều rất khó thực hiện ngay, dù ở cấp nào, và, dù sao, nó không cấp thiết.

Ba là chúng ta cần nói rõ là ta không đặt vấn đề hòa giải với Đảng Cộng Sản Việt Nam và những người còn là đảng viên của đảng đó. Chúng ta chỉ hòa giải với những người "bên kia" không phải là cộng sản, hay không còn là cộng sản nữa -- vì tự ý ly khai vì đã thức tỉnh, thấy mình mù quáng, sai lầm và bị lường gạt; hay bị khai trừ vì đã đi "lệch hướng" mà lãnh đạo ấn định, nghĩa là không còn trung thành tuyệt đối với chủ nghĩa Mác-Lê, hay không phục tùng Đảng vô điều kiện nữa.

Không thể hòa giải hòa hợp với cộng sản

Ngày nay, các cụm từ "hòa giải hòa hợp dân tộc" hay "hòa hợp hòa giải dân tộc" là những cụm từ chúng ta nên tránh vì không những đó là những danh từ mà ĐCSVN đã dùng trong những năm 1968-1973 trong cuộc hòa đàm Paris để lường gạt dư luận trong và ngoài nước, mà, hơn nữa, từ hai ba năm qua, nhóm cầm quyền cộng sản đã tung ra một chiến dịch "đại đoàn kết dân tộc", hô hào "đoàn kết hòa hợp dân tộc", nhưng không hề nói đến "hòa giải dân tộc". Họ ngoan cố quan niệm "đoàn kết hòa hợp dân tộc" như là: toàn dân tộc phải kết hợp thành đoàn, đứng sau lưng họ, chớ không có vấn đề bình đẳng ngang hàng với họ.

Sự ngoan cố này đã được anh Nguyễn Chí Thiện nhấn mạnh trong những tuyên bố của anh trong thời gian qua. Nó là lý do anh ấy chống đối chủ trương "hòa hợp hòa giải dân tộc" một cách triệt để, hầu như tuyệt đối. Thái độ này đã gây bất đồng giữa anh ấy và anh Nhật Tiến, và chắc là với một số người khác. Sự bất đồng này đã được công khai hóa trên mặt báo *Ngày Nay* (số 333, ngày 1-12-1995)

Thật ra thì, về căn bản, không có bất đồng. Chỉ có một sự hiểu lầm. Và sự hiểu lầm này là hậu quả của một sự dùng danh từ không thận trọng.

Đây không phải là trường hợp duy nhất có hiểu lầm vì không thận trọng trong việc dùng danh từ. Có nhiều trường hợp khác nữa. Nhưng ở đây ta chỉ bàn đến vấn đề hòa giải hòa hợp dân tộc.

Như đã nói ở trên, cụm từ "hòa hợp hòa giải dân tộc" là cụm từ ĐCSVN bày ra để lường gạt dư luận trong và ngoài nước. Nó đóng một vai trò không nhỏ trong việc quân cộng sản Bắc Việt xâm chiếm được Miền Nam năm 1975, và buộc hàng triệu người phải bỏ xứ ra đi. Đây là một điều mà những người này khó quên. Do đó, nói đến "hòa giải", chỉ "hòa giải" thôi chớ không nói đến "hòa giải hòa hợp dân tộc", là họ phản ứng mạnh ngay. Họ cho rằng ai nói "hòa giải" là chủ trương hòa giải "với cộng sản", hay "hòa giải vô điều kiện với cộng sản" -- nghĩa là với ĐCSVN, đặc biệt là với nhóm lãnh đạo Đảng đương tại, những người vẫn coi tất cả những người chống đối họ, hay chỉ không đồng quan điểm với họ 100 %, kể cả những đảng viên kỳ cựu, như kẻ thù, vì dám thách thức quyền uy của họ.

Hòa giải với người bỏ cộng sản

Vì lý do nêu trên, sự chống "hòa giải với cộng sản", và nhất là "hòa giải vô điều kiện với cộng sản" là một điều hợp lý. Nhưng hòa giải với những người trước kia theo cộng sản, nhưng nay không còn là cộng sản nữa, là một chuyện khác. Ngay anh Nguyễn Chí Thiện, tuy hết sức gắt gao với cộng sản, nhưng cũng chấp nhận rằng, ngay cả đối với những kẻ đã gây tội ác tày trời, "vì lợi ích tối cao của đất nước, chúng ta có thể dần lòng bỏ qua" và nói chuyện "hòa hợp chung lưng chung sức" xây dựng lại đất nước "khi nào cộng sản chấp nhận dân chủ đa nguyên đa đảng".

Nếu cứng rắn như anh Nguyễn Chí Thiện mà còn chấp nhận nói chuyện hòa hợp "với cộng sản" trong những điều kiện nào đó, thì đối với những người cộng sản đã ly khai hay bị khai trừ và nay đang tranh đấu cho dân chủ đa nguyên đa đảng, mà hiện nay, những ông Nguyễn Hộ, Đỗ Trung Hiếu là những người đại diện quen thuộc, thì sao? Nhứt là khi lập trường của họ ngày nay là một lập trường thích hợp với tất cả những người Việt Nam từ chối cộng sản. Lập trường đó, theo anh Đỗ Trung Hiếu, là "xóa bỏ bất cứ chế độ độc tài nào đang còn trên trái đất", và "người cư xử với nhau cho phải đạo: Nhân ái và Dân chủ".

Khi một người đã theo cộng sản 54 năm như ông Nguyễn Hộ ly khai Đảng, hay một người công lao lớn như ông Đỗ Trung Hiếu bị Đảng khai trừ vì đã công khai chống đối đường lối chuyên chế vô sản vô nhân đạo và Mác Lê hoang tưởng, đã công nhận là mình sai lầm, tội lỗi, chịu sám hối và nguyện hết mình tranh đấu chống chế độ cộng sản hiện tại để đem lại tự do dân chủ cho dân tộc và xứ sở, thì đương nhiên họ đứng về phía ta, và làm cho hàng ngũ chống cộng càng đông đảo và mạnh hơn. Không những họ không còn coi chúng ta là kẻ thù nữa, mà đối với chúng ta, như ông Nguyễn Hộ nói, họ còn mong gặp ta "tay bắt mặt mừng", tranh đấu chung với ta.

Những người trên đây đương nhiên đã hòa giải với chúng ta. Nếu ta từ chối hòa giải với họ không những ta làm một chuyện phi lý, mà ta còn làm cho phe tự do dân chủ yếu mãi không làm sao thực hiện mục tiêu của mình được. Tiếng Anh gọi hành vi đó là "self-defeating" (mình tự đánh bại mình).

Anh Nguyễn Chí Thiện, vừa trong nước ra, hiểu rõ tình hình hơn chúng ta, đã nói rằng không có một sức ép nào của thế giới có thể buộc nhóm lãnh đạo hiện nay của ĐCSVN chấp nhận đa nguyên đa đảng, và đa nguyên đa đảng chỉ có thể đến "nếu ĐCSVN phân hóa", và nhiệm vụ chúng ta là "bằng mọi cách thúc đẩy thật nhanh sự phân hóa đó". Nếu ta chấp nhận rằng anh Thiện đúng, và đồng thời ta từ chối hòa giải với những người đã/dang bỏ Đảng và tranh đấu cho dân chủ tự do thì ta hết sức mâu thuẫn với chúng ta -- self-defeating --.

Muốn đẩy nhanh "phân hóa" thì phải làm cho số người chống Đảng bỏ Đảng gia tăng mau. Nhưng nếu ta khước từ hòa giải với họ, không yểm trợ họ, không thân nhận họ, vẫn coi họ như kẻ thù, thì làm sao họ giám bỏ hàng ngũ Đảng? Ta sẽ dồn họ vào cái thế phải tự hỏi: "Bỏ Đảng để đi đâu, về với ai, làm gì?"

Hòa hợp tùy đồng thuận

Nhưng hoà hợp là một chuyện khác. Anh Nguyễn Chí Thiện đã dùng cụm từ "hòa hợp hòa giải dân tộc", và nhấn mạnh rằng "ta không thể hòa hợp với lũ mặt người dạ thú, lúc nào cũng lừa dối, lừa bịp chúng ta...." và "về bản chất cộng sản không bao giờ có thể hòa hợp với chúng ta được". Điều này rất đúng. Và ta còn có thể nói thêm: "và ngược lại". Vì hai lý do chính.

Một là, như anh Nguyễn Chí Thiện nhấn mạnh, điều kiện đầu tiên là phải bình đẳng, và "bình đẳng có nghĩa là phải đa nguyên đa đảng, cùng nhau bàn luận việc xây dựng đất nước". Cho đến nay, nhóm lãnh đạo ĐCSVN hiện tại

không hề dă động đến "hòa giải", mà chỉ nói "hòa hợp", vì họ không chấp nhận bình đẳng. Như Tướng Trần Độ nói, họ mắc một bệnh nghiêm trọng, là "bệnh biệt phái" (kỳ thị), nguồn gốc của độc tôn độc quyền. Họ gạt sang một bên "những người yêu nước nhưng không (hay chưa) yêu chủ nghĩa xã hội".

Hai là, dù có hòa giải với những người không còn cộng sản nữa và đã hòa giải với chúng ta, thì hòa hợp -- ngồi lại với nhau trong một tổ chức -- vẫn không thể thực hiện ngay được. Như anh Nhật Tiến phân tách rất đúng, đó là vì có vấn đề "tâm lý chia cắt", "tâm lý phân biệt", một tâm trạng rất tự nhiên sau bao nhiêu năm chống nhau, tố nhau, giết nhau. Phải một thời gian khá dài mới tháo gỡ "những sự trói buộc oan nghiệt" này được.

Sự chậm trễ trên đây chẳng sao vì những người "cựu quốc gia" hay "cựu cộng sản" không bắt buộc ngồi chung với nhau ngay trong một tổ chức. Họ có thể vẫn ở trong những tổ hợp riêng, miễn là họ chấp nhận hòa giải, không còn coi nhau như thù nghịch, và trái lại, thành thực hợp tác với nhau và phối hợp hành động để cho cuộc tranh đấu chung đạt hữu hiệu tối đa. Sau một thời gian, sau khi đã đạt được một sự đồng thuận rộng rãi, sẽ có những tổ chức có tính cách hòa hợp gồm cả người cũ của "bên này" và "bên kia". Như vậy, hòa hợp sớm hay muộn tùy thuộc có sự đồng thuận này hay không.

Anh Nguyễn Chí Thiện đã nói rằng lúc còn trong nước anh rất "phiền muộn" khi nghe qua đài những "nhân vật hô hào hòa hợp, hòa giải với Cộng sản để tái thiết Tổ quốc". Những "nhân vật" nào đã hô hào như vậy? Chỉ có một số thương gia tham lam muốn "làm ăn" bằng phương pháp ngoặt ngoẹo; hay một số "chuyên viên" muốn được "trọng dụng", không cần biết người "trọng dụng" mình là ai, có thực sự "trọng dụng" mình không, và dùng mình để làm gì; hoặc một số chính khách ba phải, nay vầy mai kia, đã hô hào như thế. Còn đại đa số những chống cộng sản, đã vì cộng sản mà phải bỏ xứ ra đi, thì khó mà chấp nhận một sự "hòa hợp" với cộng sản.

Ngôn có thuận sự mới thành

Tóm lại, ngày nay, khi nói về các vấn đề hòa giải, hòa hợp, nếu không thận trọng trong sự sử dụng danh từ, ta có thể gây hiểu lầm. Các cụm từ "hòa giải với cộng sản", "hòa giải với người đã bỏ cộng sản", "hòa giải dân tộc", "hòa hợp dân tộc", "hòa giải hòa hợp dân tộc", "hòa hợp hòa giải dân tộc", đều có những nghĩa khác nhau, và, về phương diện chính trị, có thể nói là khác nhau rất xa. Vậy chúng ta nên hết sức thận trọng khi dùng nó, hay khi đọc nó. Nên thận trọng trong khi dùng để khỏi gây hiểu lầm, và tránh hấp tấp trong khi đọc để khỏi hiểu lầm và chụp mũ bừa bãi, làm rạn nứt hàng ngũ của những người tranh đấu cho tự do dân chủ. Thật đúng là "danh bất chánh tắc ngôn bất thuận", và "ngôn bất thuận tắc sự bất thành."